

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Особливості обліку та контролю операцій із запасами (на прикладі
ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та
припортових станцій)»

Виконавець:

Студентка ФМОІТ 4 курс 41 група

Журнаковська Валерія Іванівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент _____
(науковий ступінь, вчене звання)

Муренко Тетяна Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Для будь-якого підприємства промисловості, сфери послуг, будівництва та інших галузей економіки виробничі запаси становлять один із найбільш важливих економічних об'єктів, які потребують постійного обліку, контролю, аналізу і в цілому – управління.

Це пов'язано з тим, що саме запаси використовуються як основна складова ресурсів для здійснення будь-якої діяльності, яка входить до операційного циклу на стадії постачання у вигляді придбаних матеріальних ресурсів, дали потрапляє на стадію виробництва, при тому запаси виглядають вже у формі незавершеного виробництва чи напівфабрикатів, і далі вони переходять на стадію реалізації у вигляді готової продукції, а в торгівлі – у вигляді товарів.

Актуальність теми дослідження зумовлюється тим, що виробничі запаси становлять найбільшу питому вагу активів більшості економічних суб'єктів, а, отже, потребують постійного уваги з позиції налагодження системи бухгалтерського і складського обліку, внутрішнього контролю, аналізу ефективності їх використання тощо.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних питань і оцінка діючої практики обліку і контролю операцій із запасами на прикладі ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій» і розробка пропозицій відносно їх поліпшення.

Завдання дослідження:

- описати сутність і напрями класифікації виробничих запасів;
- дослідити особливості документального оформлення руху запасів і організації їх складського обліку;
- освітити систему синтетичного і аналітичного обліку надходження і вибуття виробничих запасів;
- оцінити систему внутрішнього контролю запасів;
- проаналізувати сучасну міжнародну практику з обліку запасів;
- здійснити критичну оцінку діючої системи обліку і контролю операцій з запасами на прикладі обраного підприємства – бази дослідження;
- проаналізувати структуру і динаміку виробничих запасів, а також ефективність їх використання;
- дослідити мету, завдання і джерела контролю операцій із запасами, а також методику перевірки відповідних операцій;
- розробити рекомендації щодо поліпшення обліку і контролю операцій з запасами для ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій» та інше.

Об'єкт дослідження - операції із виробничими запасами на всіх стадіях операційного циклу ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій».

Предмет дослідження - система обліку і контролю операцій із виробничими запасами як складова системи управління ними.

Методи дослідження охоплюють як загальнонаукові методи, а саме: індукції, дедукції, синтезу, аналізу, порівняння, узагальнення літературних джерел, так і спеціальні прийоми проведення економічного аналізу для оцінки стану і ефективності використання виробничих запасів на підприємстві, що досліджується.

Інформаційна база дослідження включає: Міжнародні стандарти фінансової звітності, національні Положення (Стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативні документи з обліку, аудиту, оподаткування, спеціальну економічну літературу з напрямку дослідження, наказ про облікову політику, фінансова і податкова звітність, а також облікові реєстри і первинні документи базового підприємства – ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань) та 16 додатків. Загальний обсяг роботи становить 121 сторінку. Основний зміст викладено на 60 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 1 рисунок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні засади обліку виробничих запасів у вітчизняній і міжнародній практиці»** розглянуто сутність і напрями класифікації запасів, документальне оформлення руху операцій із запасами і організація їх складського обліку, а також проаналізовано міжнародний досвід обліку операцій із запасами.

У другому розділі **«Діюча система обліку операцій із запасами»** освітлено загальну характеристику ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій», проаналізовані основні вимоги облікової політики і особливості обліку операцій із запасами на підприємстві.

У третьому розділі **«Контроль і аналіз виробничих запасів»** розкриті завдання і джерела контролю операцій із запасами, внутрішній контроль запасів у системі управління, методика перевірки запасів під час аудиту і проведено аналіз виробничих запасів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Для здійснення своєї господарської діяльності Дирекція застосовує різні види запасів, у т.ч. сировину і матеріали, паливо, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети. При тому найбільшу частку в обсязі використовуваних матеріальних ресурсів складають МШП. У 2020 році їх частка склала 74,16%. Також важливе місце і частку займає сировина і матеріали - в 2020 році 23,03% загальної вартості запасів. Дещо менша частка приходить на паливо - 2,81%. Той факт, що найбільшу питому вагу у складі матеріальних ресурсів, що використовуються підрозділом, мають МШП пояснюється специфікою діяльності з організації залізничних перевезень.

2. Особливістю підприємства є те, що виробничі запаси мають специфіку в частині їх видів і напрямів використання. Відокремлений підрозділ здійснює оприбуткування такого виду виробничих запасів, як колісні пари при ремонті та під час виключення вантажних вагонів із інвентарного парку, а також колісних пар, викочених з-під пасажирських вагонів, та колісних пар, що відправляються в ремонт. Такі факти оприбуткування запасів здійснюються за вартістю, яка визначена Департаментом вагонного господарства та Департаментом пасажирських перевезень далекого сполучення АТ «Укрзалізниця».

3. Обліковою політикою підприємства докладно прописана методика визначення первісної вартості запасів і, зокрема, узагальнення транспортно-заготівельних витрат, а також методика оцінки запасів при вибутті.

При тому зазначено, що відокремлені підрозділи філій залізниці мають включати до собівартості запасів, що придбані, транспортно-заготівельні витрати. Вони можуть обліковувати транспортно-заготівельні витрати загальною сумою, накопичуючи їх на окремому субрахунку до рахунку обліку 20 «Виробничі запаси» з щомісячним розподілом між сумою залишку виробничих запасів на кінець місяця і сумою виробничих запасів, що витрачені або вибули за місяць.

Облік витрачання (відпуску) виробничих запасів у відокремленому підрозділі здійснюється за методом ФІФО.

4. Документальне оформлення руху запасів у Дирекції залізничних перевезень здійснюється при оприбуткуванні - на підставі прибуткових накладних, а при вибутті – видаткових накладних. Всі операції з руху фіксуються в реєстрах складського обліку, а саме в картках складського обліку, а також в бухгалтерському обліку, який ведеться з використанням автоматизованої форми обліку, застосованої в системі управління АТ «Укрзалізниця».

В межах автоматизованої системи реєстром аналітичного обліку за рахунками 20, 22, 631, 685, 90 та іншими є оборотно-сальдові баланси, які фактично становлять собою оборотно-сальдові відомості з розкриттям залишку на початок періоду (місяця), руху за період (обороты за місяць за дебетом і кредитом), залишку на кінець періоду (місяця).

5. За даними аналізу ефективності використання виробничих запасів, зроблено висновок, що у 2020 році вона несуттєво зменшилася порівняно з попереднім роком.

При тому матеріаловіддача в 2020 році склала 39,25 грн. порівняно з 39,38 грн. у 2019 році, а отже, знизилася на 0,33%. Матеріаломісткість послуг в 2020 році склала 0,0255 грн. порівняно з 0,0252 грн. у попередньому 2019 році, отже, за 2020 рік зростання матеріаломісткості відбулося на 1,19%.

Коефіцієнт співвідношення темпів росту обсягів діяльності і матеріальних витрат склав 98,91, отже, обсяг діяльності Дирекції зростав дещо меншими темпами, ніж зростання матеріальних витрат.

Питома вага матеріальних витрат в 2020 році в обсязі реалізованих послуг склала 2,55%, що на 0,03% вище, ніж в попередньому 2019 році.

Оборотність запасів в днях в 2020 році склала 0,26 дня, порівняно з 0,3 дня в 2019 році, отже, вона зменшилася на 0,04 дня, що є позитивним чинником підвищення ефективності використання виробничих запасів підрозділу.

6. Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій забезпечує складання фінансової звітності на підставі Міжнародних стандартів фінансової звітності.

7. У цілому облік і контроль операцій із запасами ведеться відповідно до вимог діючого законодавства і МСБО 2 «Запаси», між тим, з метою удосконалення діючої практики обліку і контролю можна запропонувати такі основні рекомендації.

З метою покращення процесу контролю операцій з запасами пропонується застосовувати розроблену в роботі програму перевірки операцій із виробничими запасами для відокремленого підрозділу «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій».

Програма перевірки виробничих запасів передбачає виконання низки кроків. Контролеру необхідно виконати процедури перевірки за етапами:

1. Визначити склад запасів та здійснити аналіз рахунків для їх обліку.
2. Дослідити облікову політику стосовно виробничих запасів.
3. Провести тестування суттєвих контролів і зробити висновок про ефективність таких контролів, а також оцінити ефективність їх функціонування за період.

4. Виконати аналітичні процедури.

5. Провести процедури по суті перевірки операцій із запасами.

- 5.1 Забезпечити фізичну присутність перевіряючого при інвентаризації виробничих запасів.

- 5.2. Провести тести інвентаризаційних підрахунків.

- 5.3. Провести Cut-off тести (їх особливо слід виконати, якщо перевіряючий покладається на облікові регістри).

- 5.4. Перевірити період після інвентаризації.

- 5.5. Перевірити записи в інвентарній книзі чи в інших регістрах обліку.

- 5.6. Перевірити правильність оцінки запасів.

- 5.7. Підтвердження прав на виробничі запаси.

6. Перевірити ретельність операцій із запасами.

7. Дослідити порядок представлення та розкриття інформації і впевнитись, що розкриття інформації щодо запасів у фінансовій звітності відповідає вимогам МСФЗ.

8. Узагальнити дані щодо відхилень і помилок, виявлених у ході перевірки.

Практичне запровадження запропонованої програми перевірки операцій із запасами у Дирекції залізничних перевезень дозволить підсилити якість контролю і тим самим сприяти забезпеченню зберігання матеріальних ресурсів і правильному відображенню їх стану та руху в обліку і фінансовій звітності.

Також в якості рекомендацій пропонується у відокремленому підрозділі забезпечити підвищення контролю за розкриттям інформації відносно запасів

у Примітках до фінансової звітності, оскільки під час складання звітності за МСФЗ вимоги до таких розкриттів значно підсилюються, ураховуючи, що в даний час фінансова звітність за МСФЗ має здаватися не лише в звичайному паперовому і електронному форматі, а й із застосуванням формату іXBRL на основі таксономії, а отже, без відповідних пояснень і аналітичних даних фінансова звітність не зможе бути підтверджена аудитором.

Все це ставить на меті підсилення уваги бухгалтерії аналізованого відокремленого підрозділу до накопичення даних щодо розкриття інформації про запаси відповідно до МСБО 2 «Запаси» для цілей якісного складання фінансової звітності не лише цього підрозділу, а й консолідованої фінансової звітності АТ «Укрзалізниця», до складу якого він входить.

АНОТАЦІЯ

Журнаковська В.І. «Особливості обліку та контролю операцій із запасами (на прикладі ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти та надається критична оцінка діючої практики обліку і контролю виробничих запасів, що дозволило визначити шляхи її поліпшення

Проаналізовано діючу систему обліку і контролю операцій із запасами на прикладі ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації власності портів та припортових станцій»

Запропоновано напрями поліпшення системи контролю операцій із запасами шляхом запровадження системи тестів внутрішнього контролю на підприємстві

Ключові слова: запаси, виробничі запаси, облік, контроль, аудит, аналіз

ANNOTATION

Zhurnakovska V. «Features of accounting and control of operations with stocks (on the example of SE «Directorate of Railway Transport for the organization of interaction between ports and port stations».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and Auditing».

(title of the educational program)

Odessa National Economics University.– Odessa, 2022

The paper considers theoretical aspects and provides a critical assessment of the current practice of accounting and control of inventories, which allowed to identify ways to improve it.

The current system of accounting and control of operations with stocks is analyzed on the example of SE "Directorate of Railway Transport of interaction between ports and port stations".

The directions of improvement of the system of control of operations with stocks by introduction of system of tests of internal control at the enterprise are offered.

Keywords: inventory, materials, accounting, control, audit, analysis.